

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання
освітнього рівня «магістр» спеціальності
241 – Готельно-ресторанна справа)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2019

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» (для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання освітнього рівня «магістр» спеціальності 241 – Готельно-ресторанна справа) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О. М. Радіонова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 17 с.

Укладач   канд. екон. наук, доц. О. М. Радіонова

Рецензент

І. М. Писаревський, доктор економічних наук, професор Харківського національного університету міського господарств імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства, протокол № 1 від 30 серпня 2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 План практичний занять та самостійної роботи	5
2 Рекомендації щодо організації практичних занять та самостійної роботи.....	8
3 Критерії оцінювання знань студентів.....	9
4 Контрольні запитання.....	11
Список рекомендованих джерел.....	14

ВСТУП

В умовах інтенсивного зростання обсягів наукової і науково-технічної інформації, швидкозмінності й оновлення системи наукових знань виникає потреба в якісно новій теоретичній підготовці висококваліфікованих спеціалістів, здатних до самостійної творчої роботи, впровадження у виробництво наукомістких технологій і пристосування до умов ринкових відносин.

Суть вищої освіти не тільки у підготовці спеціалістів певної галузі знань, а й у набутті студентами навиків самоосвіти, вмінь аналізувати процеси і явища незалежно від того, в якій галузі вони будуть працювати – у сфері науки чи виробництва. Знання методології, теорії, техніки, методів і організації науково-дослідної діяльності допоможе молодим ученим легко включатися у професійну діяльність, втілювати наукові знання у практичну площину, сприятиме розвитку раціонального, творчого мислення.

Навчальна дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень» є однією із базових у підготовці магістрів. Курс передбачає опанування методологією і методикою здійснення наукових досліджень з метою підготовки до написання магістерських робіт, наукових праць та систематичним здійсненням наукової роботи. Дисципліна включає в себе: філософські аспекти, методологічні основи наукового пізнання, вивчення структури і основних етапів науково-дослідних робіт.

Метою дисципліни є здобуття майбутніми магістрами глибоких знань із методології і методики проведення наукових досліджень, вибору напряму та теми наукового дослідження, організація науково-дослідної роботи для подальшого застосування її результатів у практичній діяльності.

При вивченні дисципліни студенти повинні навчитися: формувати цілі та завдання наукових досліджень; працювати з літературними джерелами; відбирати, аналізувати та узагальнювати наукову інформацію; проводити дослідження; систематизувати та оформляти результати наукових досліджень; аналізувати експериментальні дані; робити певні висновки та рекомендації; застосовувати автоматизовані системи обробки інформації у наукових дослідженнях; складати звіти з науково-дослідної роботи; правильно сформулювати творчий колектив та організувати його роботу, створивши творчу атмосферу.

1 ПЛАН ПРАКТИЧНИЙ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.1 Методологія наукових досліджень

Тема 1 Історія становлення та розвитку науки

Перелік основних завдань

1. Суть наукового пізнання. Функції знання.
2. Наукове дослідження як форма розвитку науки.
3. Ознаки античної науки та науки Стародавнього світу.
4. Етапи розвитку природознавства як науки (XV–XVIII ст.).
5. Промислова революція кінця XVIII – початку XIX ст. в розвитку науки.
6. Розвиток науки в XIX–XX століттях.
7. Особливості науки початку XXI століття.

Питання для дискусії

1. Промислова революція кінця XVIII – початку XIX ст. – стрибок у розвитку і диференціації науки.
2. Науково-технічна революція в розвитку науки.
3. Вплив науки на розвиток людини в XXI столітті.

Джерела: основні [1, 2, 5]; додаткові [4, 6, 8].

Тема 2 Наука як система знань

Перелік основних завдань

1. Сутність науки та її цілі. Функції науки.
2. Структурні елементи науки та їх характеристика.
3. Наукознавство та його розвиток.
4. Розділи наукознавства та завдання.
5. Національна класифікація наук.

Питання для дискусії

1. Розвиток науки в сучасній Україні.
2. Мета функції та значення класифікації наук.
3. Основні якості, що відповідають статусу науковця.

Джерела: основні [2, 5, 8]; додаткові [5, 6, 8, 11].

Тема 3 Організація науково-дослідної роботи в Україні

Перелік основних завдань

1. Структура організацій які формують науку України.
2. Пріоритетні напрямки державної політики у сфері наукового, технічного розвитку та виробництва.
3. Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні.
4. Науково-дослідна робота студентів (НДРС).
5. Роль профілюючих, випускових кафедр в організації НДРС.

Питання для дискусії

1. Формування вченого як особистості та режим його праці.
2. Етичні норми і цінність науки.
3. Особливості творчої праці в дослідницькій роботі.

Джерела: основні [3, 5, 8]; додаткові [6, 7, 9, 15].

Тема 4 Основи методології науково-дослідної роботи

Перелік основних завдань

1. Методологія дослідження: поняття, функції і структура.
2. Фундаментальна (філософська), загальнонаукова та конкретно наукова методологія.
3. Методологія теоретичних досліджень.
4. Методологія досліджень емпіричного рівня.
5. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень.

Питання для дискусії

1. Основні підходи щодо визначення поняття методологія.
2. Концепція та її значення для наукового дослідження.
3. Основи методики планування наукового дослідження. Робочий план. Календарний план-графік наукового дослідження.

Джерела: основні [2, 4, 5, 8]; додаткові [4, 6, 7, 8, 15].

Тема 5 Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

Перелік основних завдань

1. Поняття наукового методу та його основні риси.
2. Система методів дослідження.
3. Загальнонаукові методи.
4. Конкретно наукові та спеціальні методи.
5. Загальні положення системного методу досліджень.

Питання для дискусії

1. Застосування системного підходу при розробленні новітніх технологій продукції ресторанного та готельного господарства.
2. Методи економічного дослідження.
3. Фактори впливу на систему.

Джерела: основні [4, 5, 7, 8]; додаткові [4, 8, 11, 13, 14].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.2 Організація наукових досліджень

Тема 6 Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження

Перелік основних завдань

1. Поняття, класифікація, структурні одиниці науково напрями.
2. Проблема, тема, завдання наукового дослідження.
3. Класифікація наукових досліджень.
4. Етапи проведення наукових досліджень.
5. Ефективність науки.

Питання для дискусії

1. Вимоги, що висувують до вибору теми наукового дослідження.
2. Впровадження наукових досліджень.
3. Оцінювання ефективності науково-дослідної роботи.

Джерела: основні [2, 8, 9]; додаткові [7, 12, 15].

Тема 7 Методика підготовки і оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт

Перелік основних завдань

1. Поняття, загальна характеристика і вимоги до курсових та дипломних робіт.
2. Етапи підготовки курсових та дипломних робіт.
3. Рекомендована структура, технічне оформлення курсових та дипломних робіт.
4. Вимоги до процедури захисту курсової та дипломної роботи.
5. Магістерська робота: поняття та її підготовка.

Питання для дискусії

1. Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної) роботи.
2. Типові помилки в написанні та оформленні курсової, дипломної та магістерської роботи.
3. Робота з основними літературними джерелами та робоча картотека студента при написанні курсових, дипломних та магістерських робіт.

Джерела: основні [8, 9, 10]; додаткові [4, 9].

Тема 8 Інформаційне забезпечення наукової роботи

Перелік основних завдань

1. Суть і види науково-технічної інформації.
2. Поняття «науковий документ». Класифікація документів.
3. Основні положення інформаційного пошуку: первинна і вторинна інформація.
4. Прийоми і методи аналізу одержаних даних.
5. Форми обміну науковою інформацією.

Питання для дискусії

1. Методи пошуку і збору наукової інформації.
2. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності.
3. Якість інформації. Аналіз та інтерпретація інформації.

Джерела: основні [3, 8, 9]; додаткові [2, 5].

Тема 9 Оформлення наукової роботи і передання інформації

Перелік основних завдань

1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
2. Державні стандарти із науково-технічного оформлення результатів творчої праці.
3. Винаходи. Об'єкти винаходів.
4. Охорони авторських прав винахідників.
5. Оформлення замовлення на практичні розробки.

Питання для дискусії

1. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
2. Наукова стаття: вимоги до написання.
3. Тези наукової доповіді (повідомлення).

Джерела: основні [8, 9, 10]; додаткові [6, 8, 11, 15, 16].

Тема 10 Організація роботи наукового колективу

Перелік основних завдань

1. Поняття «науковий колектив». Суб'єкти наукової діяльності.
2. Загальні правила успішної роботи колективу.
3. Принципи організації праці в науковій діяльності.
4. Індивідуальний план і графік виконання роботи окремого працівника.
5. Організація робочого дня науковця та збалансованість робочого місця.

Питання для дискусії

1. Етичні норми, правила поведінки в наукових колективах.
2. Принципи самоорганізації та самообмеження праці науковця.
3. Основні психологічні риси діяльності вчених.

Джерела: основні [2, 5]; додаткові [6, 11].

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За темами, включеними до курсу навчальної дисципліни, проводять практичне заняття з метою закріплення студентом теоретичних знань, що одержані на лекційних заняттях, в результаті самостійного вивчення необхідного матеріалу та одержання практичних навиків.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення контрольних завдань, тестовий контроль.

У ході проведення практичного заняття студенти самостійно або в групах (як малих, так і великих) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності. З метою виявлення рівня засвоєння матеріалу викладач проводить перевірку й обговорення роботи, яку виконували студенти, а також підведення підсумків з одержанням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу є самостійна робота студентів з вітчизняною та зарубіжною спеціальною літературою. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від нормованих навчальних занять, тобто лекційних та практичних занять (аудиторної роботи).

Основні види самостійної роботи, на які повинні звертати увагу студенти:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до дискусій та інших пропонованих викладачем завдань;
- укладання словника категорій з основних понять навчальної дисципліни;
- самоперевірка студентом власних знань за запитаннями для самодіагностики;
- підготовка доповідей, наукових тез, статті (індивідуального завдання);
- підготовка до поточного контролю.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- написання та захист словника категорій;
- написання наукової роботи (тез, статті).

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Самостійна робота студентів контролюється протягом усього семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 1).

Таблиця 1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4 КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Суть наукового пізнання. Функції знання.
2. Наукове дослідження як форма розвитку науки.
3. Ознаки античної науки та науки Стародавнього світу.
4. Етапи розвитку природознавства як науки (XV–XVIII ст.).
5. Промислова революція кінця XVIII – початку XIX ст. в розвитку науки.
6. Розвиток науки в XIX–XX століттях.
7. Особливості науки початку XXI століття.
8. Промислова революція кінця XVIII – початку XIX ст. – стрибок у розвитку і диференціації науки.
9. Науково-технічна революція в розвитку науки.
10. Вплив науки на розвиток людини в XXI столітті.
11. Сутність науки та її цілі. Функції науки.
12. Структурні елементи науки та їх характеристика.
13. Наукознавство та його розвиток.
14. Розділи наукознавства та завдання.
15. Національна класифікація наук.
16. Розвиток науки в сучасній Україні.
17. Мета функції та значення класифікації наук.
18. Основні якості, що відповідають статусу науковця.
19. Структура організацій які формують науку України.
20. Пріоритетні напрямки державної політики у сфері наукового, технічного розвитку та виробництва.
21. Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні.
22. Науково-дослідна робота студентів (НДРС).
23. Роль профільюючих, випускових кафедр в організації НДРС.
24. Формування вченого як особистості та режим його праці.
25. Етичні норми і цінність науки.
26. Особливості творчої праці в дослідницькій роботі.
27. Методологія дослідження: поняття, функції і структура.
28. Фундаментальна (філософська), загальнонаукова та конкретно наукова методологія.
29. Методологія теоретичних досліджень.
30. Методологія досліджень емпіричного рівня.
31. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень.
32. Основні підходи щодо визначення поняття методологія.
33. Концепція та її значення для наукового дослідження.
34. Основи методики планування наукового дослідження. Робочий план. Календарний план-графік наукового дослідження.
35. Поняття наукового методу та його основні риси.
36. Система методів дослідження.
37. Загальнонаукові методи.

38. Конкретно наукові та спеціальні методи.
39. Загальні положення системного методу досліджень.
40. Застосування системного підходу при розробленні новітніх технологій продукції ресторанного та готельного господарства.
41. Методи економічного дослідження.
42. Фактори впливу на систему.
43. Поняття, класифікація, структурні одиниці науково напрямку.
44. Проблема, тема, завдання наукового дослідження.
45. Класифікація наукових досліджень.
46. Етапи проведення наукових досліджень.
47. Ефективність науки.
48. Вимоги, що висувають до вибору теми наукового дослідження.
49. Впровадження наукових досліджень.
50. Оцінювання ефективності науково-дослідної роботи.
51. Поняття, загальна характеристика і вимоги до курсових та дипломних робіт.
52. Етапи підготовки курсових та дипломних робіт.
53. Рекомендована структура, технічне оформлення курсових та дипломних робіт.
54. Вимоги до процедури захисту курсової та дипломної роботи.
55. Магістерська робота: поняття та її підготовка.
56. Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної) роботи.
57. Типові помилки в написанні та оформленні курсової, дипломної та магістерської роботи.
58. Робота з основними літературними джерелами та робоча картотека студента при написанні курсових, дипломних та магістерських робіт.
59. Суть і види науково-технічної інформації.
60. Поняття «науковий документ». Класифікація документів.
61. Основні положення інформаційного пошуку: первинна і вторинна інформація.
62. Прийоми і методи аналізу одержаних даних.
63. Форми обміну науковою інформацією.
64. Методи пошуку і збору наукової інформації.
65. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності.
66. Якість інформації. Аналіз та інтерпретація інформації.
67. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
68. Державні стандарти із науково-технічного оформлення результатів творчої праці.
69. Винаходи. Об'єкти винаходів.
70. Охорони авторських прав винахідників.
71. Оформлення замовлення на практичні розробки.
72. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
73. Наукова стаття: вимоги до написання.
74. Тези наукової доповіді (повідомлення).

75. Поняття «науковий колектив». Суб'єкти наукової діяльності.
76. Загальні правила успішної роботи колективу.
77. Принципи організації праці в науковій діяльності.
78. Індивідуальний план і графік виконання роботи окремого працівника.
79. Організація робочого дня науковця та збалансованість робочого місця.
80. Етичні норми, правила поведінки в наукових колективах.
81. Принципи самоорганізації та самообмеження праці науковця.
82. Основні психологічні риси діяльності вчених.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Бесов Л. М. Історія науки і техніки / Л. М. Бесов. – Київ : Корона, 2001. – 51 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів економ. спец. вищ. навч. закл. освіти / М. Т. Білуха. – Київ : АБУ, 2002. – 480 с.
3. Брусалин С. Н. Научно-исследовательская работа студентов / С. Н. Брусалин. – М. : Грегори, 1998. – 93 с.
4. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) / В. М. Геєць, А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук, Ю. І. Кулагін; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 280 с.
5. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. О. Борисейко. – Київ : КНТЕУ, 2001. – 86 с.
6. Кожем'яка В. П. Наука і технічна творчість в учбовому процесі / В. П. Кожем'яка. – Київ : Урожай, 2001. – 223 с.
7. Мазаракі А. А. Проектування закладів ресторанного господарства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. А. Мазаракі, М. І. Пересічний, С. Л. Шаповал ; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ : КНТЕУ, 2008. – 307 с.
8. Мальцев П. М. Основи наукових досліджень / П. М. Мальцев, Н. А. Емельянова. – Київ : Вища шк., 1982. – 192 с.
9. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Л. А. Пономаренко. – Київ : Толока, 2010. – 80 с.
10. Цеков Ю. І. Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи : зб. нормат. док. з питань атестації наук. кадрів вищ. кваліфікації / Ю. І. Цеков. – Київ : Толока, 2010. – 47 с.
11. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посібник / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – Київ : Лібра, 2004. – С. 310–329.
12. Баскаков А. Я. Методологія наукового дослідження : учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – Київ : МАУП, 2002. – 216 с.
13. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг. – М. : 1973. – 270 с.
14. Воронкова В. Г. Філософія : навч. посібник / В. Г. Воронкова. – Київ, 2004. – 464 с.
15. Головатий М. Ф. Навчи себе сам / М. Ф. Головатий. – Київ : МАУП, 2002. – 120 с.
16. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) / В. М. Геєць, А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук, Ю. І. Кулагін; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 280 с.

17. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – Київ : Центр навч. літ, 2004. – 212 с.
18. Карташев В. А. Система систем. Очерки общей теории и методологии / В. А. Карташев. – М. : Прогресс-академия, 1995. – 326 с.
19. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібник / О. В. Клименюк. – Київ : Міленіум, 2005.
20. Кохановский В. П. Философия и методология науки : учебник для высш. учеб. завед. / В. П. Кохановский. – Ростов н/Д. : Феникс, 1999. – 576 с.
21. Павленок П. Д. О понятийно-категориальном аппарате социологии / П. Д. Павленок // Социол. исслед. – 2003. – № 4. – С. 19–24.
22. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посібник / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – Київ : Лібра, 2004. – 344 с.
23. Принципы организации социальных систем : теория и практика / под ред. М. И. Сетрова. – Київ : Одеса: Вища школа, 1988. – 242 с.
24. Проблемы методологии системного исследования / ред. кол. И. В. Блауберг и др. – М. : Мысль, 1970. – 456 с.
25. Розов М. А. Научная абстракция и ее виды / М. А. Розова. – Новосибирск : Наука, 1965. – 138 с.
26. Розов М. А. Проблемы эмпирического анализа научных знаний / М. А. Розова. – Новосибирск : Наука, 1977. – 222 с.
27. Розова С. С. Классификационная проблема в современной науке / С. С. Розова. – Новосибирск : Наука, 1986. – 222 с.
28. Сетров М. И. Основы функциональной теории организации. Философский очерк / М. И. Сетров. – Львів : Наука, 1972 – 164 с.
29. Сетров М. И. Основы функциональной теории организации. Философский очерк / М. И. Сетров. – Львів : Наука, 1972. – 164 с.
30. Словник соціологічних і політологічних термінів : довідкове вид / [В. І. Астахова, В. І. Даниленко, А. І. Панова та ін.]. – Київ : Вища школа, 1993. – 142 с.
31. Социальная философия: словарь / сост. и ред. В. Е. Кемеров, Т. Х. Керимов. – М. : Акад. Проект, 2003. – 560 с.
32. Социология Энциклопедия / сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евельнин. – Минск : Книжный Дом, 2003. – 1312 с.
33. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – Київ : Знання, 2005. – 310 с.
34. Тощенко Ж. Т. О понятийном аппарате социологии / Ж. Т. Тощенко // СОЦИС. – 2002. – № 9. – С. 3–16.
35. Філософія : навч. посібник / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко та ін.; за заг. ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 1997. – 584 с.
36. Філософський енциклопедичний словник / голов. ред. В. І. Шинкарук. – Київ : Абрис, 2002. – 742 с.

37. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности. Методологические проблемы современной науки. / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 392 с.
38. Алексеев А. П. Аргументация. Познание. Общение / А. П. Алексеев. – М. : 1991. – 258 с.
39. Андрос Е. Н. Истина как проблема познания и мировоззрения / Е. Н. Андрос. – Київ : КТУ, 1984. – 308 с.
40. Аналитическая философия XX века / Б. Рассел, З. Мур, Дж. Остин и др. – М., 1993.
41. Гетманов А. Д. Логика / А. Д. Гетманов. – М., 2002.
42. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посібник / І. М. Грищенко. – Київ, 2001.
43. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібник за ред. д.е.н. проф. акад. НАПН України / А. А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.
44. Канке В. А. Основные философские направления в концепции науки / В. А. Канке. – М, 2000.
45. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження : навч. посібник / О. В. Клименюк. – Київ : Міленіум, 2005.
46. Дудченко А. А. Основы научных исследований : учеб. пособие / А. А. Дудченко и др. – Київ, 2000.
47. Методологические вопросы науковедения / под. ред. В. И. Оноприенко. – Київ, 2001.
48. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження / С. В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001 – 416 с.
49. Рассел Б. Исследования значения и истины / Б. Рассел. – М, 1999.
50. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – Київ : Знання, 2005

Допоміжні

1. Бевзенко Л. Д. Социальная сомоорганизация. Синергетическая парадигма : возможности социальных интерпретаций / Л. Д. Бевзенко. – Київ, 2002. – 438 с.
2. Бритков В. Б. Информационные технологии в национальном и мировом развитии / В. Б. Бритков, С. В. Дубовский // Общественные науки и современность. – 2000. – № 1. – С. 146–150.
3. Добронравова И. С. Синергетика : становление нелинейного мышления / И. С. Добронравова. – Київ : Лыбыдь, 1999 – 150 с.
4. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учеб. пособие / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак [Под ред. А. А. Лудченко]. – Київ : «Знання», КОО, 2000. – 114 с.
5. Сабитов Р. А. Основы научных исследований. – Челябинск : Изд. ЧГУ, 2002. – 138 с.

6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукової діяльності : навч. посібник / О. В. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2003. – 216 с.
7. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – Київ : Знання-Прес, 2002. – 296 с.
8. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – Київ : ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.
9. Баскаков А. Я. Методологія наукового дослідження : учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – Київ : МАУП, 2002. – 216 с.
10. Коновалова Л. В. Прикладная этика : (По материалам зап. лит.) / РАН. Ин-т философии / Л. В. Коновалова. – М., 1998. – Вып. 1: Биоэтика и экоэтика. – 216 с.
11. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / А. С. Філіпченко. – Київ : Академвидав, 2004. – 196 с.
12. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті : монографія / О. П. Дубас. – Київ : генеза, 2004. – 208 с.
13. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд пер. з англ. / К. Мей. – Київ : К.І.С., 2004. – 220 с.
14. Сетров М. И. Общие принципы организации систем и их методологическое значение / М. И. Сетров. – Львів : Наука, 1971 – 120 с.
15. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – Київ : Знання-Прес, 2002. – 296 с.
16. Державний стандарт України ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення»

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: [офіційний сайт]. – Режим доступу: [http:// www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)
2. Міністерство освіти і науки України. [офіційний сайт]. – Режим доступу: [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)
3. Верховна Рада України. Законодавча база [офіційний сайт]. – Режим доступу: [http:// www .iportal.rada.gov.ua](http://www.iportal.rada.gov.ua)

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання
освітнього рівня «магістр»
спеціальності 241 – Готельно-ресторанна справа)*

Укладач **РАДІОНОВА** Ольга Миколаївна

Відповідальний за випуск *Л. В. Оболенцева*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2018, поз. 390 М.

Підп. до друку 20.03.2019. Формат 60×84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,1.

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.